

नेपाल सरकार
शिक्षक सेवा आयोग

माध्यमिक तह खुला प्रतियोगितात्मक विषयगत परीक्षाको पाठ्यक्रम- २०७६
विषय: नेपाली

पूर्णाङ्क : १००

समय: ३ घण्टा

खण्ड: क

एकाइ एक: वर्ण, लिपि, अक्षर र शब्द शिक्षण

- १.१. वर्णको परिचय, वर्ण निर्धारण प्रक्रिया, नेपालीका स्वर (अर्धस्वर र संयुक्त स्वर समेत) र व्यञ्जन वर्णको परिचय (नेपालीका कथ्य र लेख्य वर्ण)
- १.२. लिपिको परिचय, प्रकार र टङ्कणमा देवनागरी लिपिको प्रयोग
- १.३. नेपाली अक्षरको परिचय, संरचना र अक्षर विभाजनको ढाँचा
- १.४. शब्दवर्ग: नाम, सर्वनाम, विशेषण, क्रिया, क्रियायोगी, नामयोगी, संयोजक, विस्मयादिबोधक र निपात
- १.५. शब्द बनोट, शब्द रूपायन (वचन, लिङ्ग, पुरूष, आदर), र शब्द व्युत्पादन (उपसर्ग, प्रत्यय, समास, द्वित्व, आन्तरिक र बाह्य सन्धि)

एकाइ दुई: वाक्य परिचय र प्रकार शिक्षण

- २.१. संरचनाको आधारमा वाक्यको बनोट: आधारभूत/सरल, मिश्र र संयुक्त वाक्य
- २.२. पदावली संरचना: नाम, विशेषण र क्रियायोगी
- २.३. अर्थ वा भावका आधारमा वाक्य: सामान्यार्थ, विध्यर्थ, सङ्केतार्थ र सम्भावनार्थ
- २.४. वाक्यान्तरण: भाव, अर्थ, संरचना, ध्रुवीयता, उक्ति, वाच्यका आधारमा
- २.५. पदक्रम, पदसङ्गति, कारक र विभक्ति

एकाइ तीन: बोध र अभिव्यक्ति (व्यवहारिक र प्रयोजनपरक लेखन) शिक्षण

- ३.१. बोध, बुँदा टिपोट र सारांश
- ३.२. अनुच्छेद लेखन र व्यवहारिक लेखन
- ३.३. निबन्ध लेखन र विविध लेखन
- ३.४. प्रयोजनपरक लेखन: परिचय र प्रयोग
- ३.५. भाषिक सम्पादन कला: प्रुफ रिडिङ र पाठ सम्पादन

एकाइ चार: साहित्यिक विधा, व्याकरण, भाषिक सिप, शिक्षण विधि र अध्यापन योजना

- ४.१. साहित्यिक विधा शिक्षणको परिचय, आवश्यकता, प्रयोजन र विधि: कविता, कथा, निबन्ध, जीवनी र रूपक
- ४.२. नेपाली व्याकरण शिक्षण: परिचय, प्रयोग र उपयोगिता
- ४.३. कार्यमूलक व्याकरण: परिचय, विशेषता र शिक्षण विधिहरू
- ४.४. भाषिक सिप शिक्षण: परिचय, प्रयोजन, क्रियाकलाप र शिक्षण विधि
- ४.५. अध्यापन योजना: पाठयोजना, एकाइ योजना र वार्षिक शैक्षणिक योजना

एकाइ पाँच: सिकाइ सहजीकरण कार्यकलाप र प्रयोगात्मक भाषा विज्ञान

- ५.१. सिकाइ सहजीकरण: प्रस्तुती, पठनबोध, प्रयोगात्मक कार्य र पृष्ठपोषण, बहुबौद्धिकता, आलोचनात्मक सोच, सहकार्यात्मक कार्य र विद्युतीय सिकाइको प्रयोग
- ५.२. सामाजिक भाषाविज्ञान: सामाजिक भाषिका, भाषिक समुदाय, भाषा र संस्कृतिको सम्बन्ध, भाषा प्राप्ति र अवलम्बन
- ५.३. मनोभाषा विज्ञान: भाषिक सामर्थ्य र सम्पादन, भाषिक विकास र संज्ञानात्मक विकास
- ५.४. त्रुटि विश्लेषण र व्यतिरेकी विश्लेषण

खण्ड ख

एकाइ छः नेपाली भाषा, कोश र शब्दभण्डारको अध्ययन

- ६.१. नेपाली भाषा: उत्पत्ति, परिचय, विकास र वर्तमान अवस्था
- ६.२. नेपाली भाषामा वर्ण विन्यासको मानकीकरणको प्रयास
- ६.३. नेपाली व्याकरण शिक्षणको विकासक्रम
- ६.४. अर्थ विज्ञान: परिचय, प्रकार र भाषिक परिवर्तन, व्याकरणात्मक र कोशीय परिवर्तन
- ६.५. अर्थका प्रकार: कोशीय, सन्दर्भपरक, व्याकरणात्मक, सहकार्यात्मक र समावेशात्मक

एकाइ सात: साहित्यशास्त्र र लोकसाहित्य

- ७.१. पूर्वीय साहित्यशास्त्र: शब्द शक्ति, शब्दालङ्कार र अर्थालङ्कार
- ७.२. छन्द र लय: परिचय, प्रकार र प्रयोग
- ७.३. समालोचनाको सैद्धान्तिक परिचय र प्रमुख नेपाली समालोचक: मोतीराम भट्ट, ताना शर्मा र सञ्जीव उप्रेती
- ७.४. लोक साहित्य: परिचय, आवश्यकता र विशेषता
- ७.५. नेपाली भाषा शिक्षणमा लोक साहित्यको प्रयोग

एकाइ आठ: भाषिक मूल्याङ्कन र परीक्षण

- ८.१. भाषिक मूल्याङ्कन: परिचय, उद्देश्य, उपयोगिता, र विधि
- ८.२. भाषिक परीक्षण: प्रश्नपत्र निर्माण, प्रश्नका प्रकार र विशिष्टीकरण तालिका
- ८.३. प्रश्नपत्र निर्माणमा ब्लुम्स टेक्सोनोमीको उपयोग
- ८.४. निरन्तर विद्यार्थी मुल्याङ्कन: महत्व र प्रयोग
- ८.५. विद्यार्थी मूल्याङ्कन प्रक्रियामा अक्षराङ्कन पद्धतिको प्रयोग

एकाइ नौ: नेपाली भाषा शिक्षणका समसामयिक सन्दर्भ र भाषिक आन्दोलन

- ९.१. पहिलो र दोस्रो भाषाको रूपमा नेपाली भाषा शिक्षण सिकाइको स्वरूप र भिन्नता
- ९.२. द्विभाषिक र बहुभाषिक परिवेशमा नेपाली भाषा शिक्षण
- ९.३. सामाजिक, भाषिक विविधता र नेपाली भाषा शिक्षण
- ९.४. नेपाली भाषा विकासका सन्दर्भमा भएका विविध प्रयासहरू
- ९.५. पठन संस्कृति र पठन प्रवाह क्षमता

एकाइ दश: नेपाली भाषा शिक्षणमा अनुसन्धान र तुलनात्मक अध्ययन

- १०.१. भाषा शिक्षणमा अनुसन्धान: परिचय, प्रकार र विधिहरू
- १०.२. समस्या पहिचान, उद्देश्य निर्धारण र लेखन

- १०.३. कार्यमूलक अनुसन्धान: परिचय, ढाँचा, अनुसन्धानका विधिहरू र शिक्षणमा प्रयोग
 १०.४. माध्यमिक तह (कक्षा ९—१२) को नेपाली विषयको पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तकको अध्ययन र तुलनात्मक विश्लेषण

विशिष्टिकरण तालिका

विषय: नेपाली

तह:माध्यमिक

एकाइ	विषय क्षेत्र	प्रश्न संख्या र अङ्क भार	
		प्रश्न संख्या	अङ्क भार
खण्ड: क			
१	वर्ण, लिपि, अक्षर, शब्द शिक्षण	१	१०
२	वाक्य परिचय र प्रकार शिक्षण	१	१०
३	बोध र अभिव्यक्ति (व्यावहारिक र प्रयोजनपरक लेखन) शिक्षण	१	१०
४	साहित्यिक विधा, व्याकरण, भाषिक सिप, शिक्षण विधि र अध्यापन योजना	१	१०
५	सिकाइ सहजीकरण कार्यकलाप र प्रयोगात्मक भाषाविज्ञान	१	१०
खण्ड:ख			
६	नेपाली भाषा, कोश र शब्दभण्डारको अध्ययन	१	१०
७	साहित्यशास्त्र र लोकसाहित्य	१	१०
८	भाषिक मूल्याङ्कन र परीक्षण	१	१०
९	नेपाली भाषा शिक्षणका समसामयिक सन्दर्भ र भाषिक आन्दोलन	१	१०
१०	नेपाली भाषा शिक्षणमा अनुसन्धान र तुलनात्मक अध्ययन	१	१०
जम्मा		१०	१००

द्रष्टव्य:

१. पाठ्यक्रम खण्ड क र खण्ड ख गरी दुई खण्डमा विभाजन गरिएको छ।
२. सामान्यतया खण्ड क बाट सोधिने प्रश्नहरू शिक्षण विधिसँग सम्बन्धित हुने छ।
३. खण्ड ख का प्रश्नहरू सामान्यतया संज्ञानात्मक तहका रहनेछन्।
४. प्रत्येक खण्डको लागि अलग अलग उत्तरपुस्तिका प्रयोग गरिनेछ।
५. यो पाठ्यक्रम २०७६।११।२० गते देखि लागू हुने छ।